

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра соціальних структур та соціальних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана

20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА:

Україна у глобальних та регіональних порівняннях

для здобувачів освітньо-наукового рівня
Доктор філософії

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 054 «Соціологія»

освітній рівень третій (освітньо-науковий)

освітня програма «Соціологія»

вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2019/2020
Період навчання	2 курс
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська, англійська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: проф. Куценко О.Д., доц. Бабенко С.С.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

KYIV – 2019

Розробники:

Куценко О.Д. д.соц.н., професор, завідувач кафедри соціальних структур та соціальних відносин, Бабенко С.С. к.соц.н., доцент, доцент кафедри соціальних структур та соціальних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри соціальних структур та соціальних відносин

(Куценко О.Д.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Протокол № В від « 2 » 08 2019 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від « 16 » 09 2019 року № 3

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

(Петренко-Лисак А.О.)

(прізвище та ініціали)

1. Мета дисципліни – введення у світовий дискурс актуальних соціологічних дебатів про ключові соціальні проблеми суспільного розвитку, результати сучасних порівняльних досліджень; сфокусуватись на можливостях порівняльного аналізу соціальних проблем в Україні та у різних суспільствах у глобальному та регіональному вимірах із подальшим використанням у власній дослідницькій роботі.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни (за наявності):

1. *Знати* англійську мову на рівні B1 (середній рівень), основи соціології, політології, історії.

2. *Вміти* працювати з соціальними даними, читати та критично аналізувати наукові публікації з соціальних наук українською та англійською мовами

3. *Мати* навички пошуку, вибору та аналізу соціальної інформації, зокрема англійською мовою; дискутувати, аргументовано представити і обговорювати ідеї та висновки з актуальних проблем суспільного розвитку.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Робота побудована на принципі "навчання через дослідження", що, з одного боку, фокусується навколо дослідницьких інтересів аспірантів, а з іншого боку, обговорення найважливіших актуальних питань та результатів соціологічних міжнародних порівняльних досліджень. Дисципліна зосереджена на аналізі та обговоренні новітніх публікацій у сучасних фахових рецензованих журналах з соціальних наук, переважно англійських, з метою включення аспірантів в найбільш актуальний порядок денний академічних дебатів щодо сучасних проблем суспільного розвитку України у порівняльному глобальному та європейському контекстах. Формат роботи - колоквиум, який поєднує в собі лекції, дискусії, практичні завдання, презентації, індивідуальні та групові проекти, що є адекватним здобувачам освітньо-наукового рівня. Викладання та навчання з частковим використанням англійської мови є посиленням професійної мовної спроможності аспірантів, збагачення їх професійного академічного словника в соціологічній термінології, розвиток академічних навичок написання тез доповідей, підготовка навичок презентацій.

4. Завдання (навчальні цілі):

- Переосмислення наявних результатів сучасних соціологічних досліджень у вимірах порівняння українського суспільства в регіональному та глобальному контекстах та створення нових смислових зв'язків і знань.
- Опанування соціально-чутливою оптикою та спроможністю аналізу управлінських рішень та соціальних програм з позицій вірогідних соціальних наслідків.
- Розширення дослідницьких компетентностей через опанування успішними прикладами сучасних соціологічних дослідницьких проектів, спрямованих на аналіз соціальних наслідків соціального та технологічного розвитку.

Навчальні цілі спрямовані на формування наступних компетентностей:

- ЗК1.2. Уміння з нових дослідницьких позицій формулювати загальну методологічну базу наукового дослідження, усвідомлювати його актуальність, мету і значення для розвитку галузей науки і соціального життя

- ЗК6.1. Вміння бути чутливими до соціальних проблем суспільства, оцінювати соціальні наслідки управлінських рішень.
- ЗК6.2. Здатність оцінювати і прогнозувати соціальні наслідки техніко-технологічних процесів.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати результати сучасних соціологічних досліджень ключових соціальних проблем	Лекція, практичні	Опитування,	10
2.1	Вміти працювати з соціальною інформацією, даними соціологічних досліджень	Лекція, творчі завдання	Самостійна робота	10
2.2	Вміти виявляти, аналізувати та інтерпретувати актуальні соціальні проблеми розвитку суспільства	Лекція, семінар, творчі завдання	Самостійна робота, підсумкова робота	10
2.3	Здійснювати реферування наукових джерел англійською мовою, обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки.	Самостійна робота, підсумкова робота	Самостійна робота, підсумкова робота	10
2.4	Вміти використовувати сучасні інформаційно-комунікативні технології при професійному спілкуванні; обміні інформацією; зборі, аналізі, обробці та інтерпретації даних й візуальному представленні результатів наукової діяльності.	Самостійна робота, підсумкова робота Практичні заняття	Самостійна робота, підсумкова робота	20
3.1	Демонструвати навички аргументованого представлення власної думки, компетентної та толерантної дискусії з опонентами.	Лекція, Творчі завдання, семінари	Самостійна робота, групова робота	20
4.1	Демонструвати навички самостійної дослідницької роботи, опанування новими знаннями	Самостійна робота, підсумкова робота Практичні заняття	Самостійна робота, підсумкова робота	20

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код)	Програмні результати навчання (назва)						
	1.1	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	4.1
прн 2. Уміти з нових дослідницьких позицій формулювати загальну методологічну базу наукового дослідження, усвідомлювати його актуальність, мету і значення для розвитку інших галузей науки і соціального життя.		+				+	+

прн 17. Вміти формулювати наукову проблему з огляду на ціннісні орієнтири і потреби сучасного суспільства, а також стан її наукової розробки.	+		+				+
прн 23. Вміти формулювати суспільно-значиму проблематику наукового дослідження, володіти різними формами публічної презентації результатів дослідження.				+	+	+	

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Участь у дискусіях - на заняттях буде запропоновано кілька форм індивідуальної та групової роботи з різних завдань на основі аналізу прочитаних матеріалів. (PH1.1, PH2.1, PH3.1, PH 4.1)
2. Контрольна робота - написання анотації статті англійською мовою (300 слів) (в межах теми дослідження) (PH1.1, PH1.2,PH2.1)
3. Презентація на тему в рамках дисертації на основі аналізу мінімум п'яти статей англійською мовою (опубліковані в рецензованих журналах) (PH2.1, PH2.2,PH3.1, PH 4.1) (до 20 балів).
4. Аналіз (Review) презентації колеги (PH 3.1)
5. Модульна контрольна робота. (PH2.1, PH2.2,PH3.1, PH 4.1)

Форми роботи	Min балів	Max балів
Дискусії на заняттях	12	20
Контрольна робота (Анотація статті)	12	20
Презентація (Power point)	12	20
Обговорення презентації, модерування дискусії	12	20
Аналіз (Review) презентації	12	20
Total	60	100

- підсумкове оцінювання у формі екзамену: екзамен виставляється за результатами роботи аспіранта з дисципліни і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних аспірантів.

¹ У робочій програмі навчальної дисципліни - умови допуску до екзамену:

Для аспірантів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 60 балів* для одержання допуску до екзамену обов'язково подати письмові роботи – відпрацювання пропущених занять(завдання до самостійної роботи) з кожної невідпрацьованої теми дисципліни та підсумкову письмову роботу (аналітична записка та її презентація)

7.2 Організація оцінювання:

1. Участь у дискусіях протягом усіх занять
2. Контрольна робота – 11-е заняття
3. Презентація – 5-10 заняття (за темами)
4. Аналіз (Review) презентації колеги – 5-10 заняття (за темами)

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми*	Кількість годин		
		лекції	практичні	Самостійна робота
1	Як порівнювати країни? Соціологічні проекти і бази порівняльних даних.	4		24
2	Глобальні й регіональні інституціональні зміни та їх виклики сучасним суспільствам	4	2	24
3.	Соціальні нерівності, несправедливість та дискримінація як виклики суспільному розвитку	4		24
4.	Соціальний та людський капітали у світі, що змінюється	2	2	24
	ВСЬОГО	18	4	96

*Примітка: слід зазначити також теми, винесені на самостійне вивчення

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – **18 год.**

Практичні заняття - **4 год.**

Консультації –**2 год**

Самостійна робота - **96 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основна: (Базова)

Immerfall St., Therborn G. Handbook of European Societies.Social Transformations in the 21st Century. - Springer, 2010. – 685 p.

Global Handbook of Quality of Life: Exploration of Well-Being of Nations and Continentsю / Glatzer, W., Camfield, L., Møller, V., Rojas, M. (Eds.) – Springer Netherlands, 2015. – 894 p.

Comparative Research in the Social Sciences \ Genov N. (ed.). - Paris: ISSC; Sofia: REGLO, 2007.- 320 p.

Куценко О. Соціологія: рольова модель на шляху між екстримами (дороговкази XIX Всесвітнього конгресу соціологів) \ \ Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - №4, 2019. <http://stmm.in.ua/archive/2019-4/11.php>

Додаткова:

1. Anaheed Al-Hardan. The sociological canon reconfigured: Empire, colonial critique, and contemporary sociology\ \ International Sociology.
2. Zapp, Mike. The scientization of the world polity: International organizations and the production of scientific knowledge, 1950–2015 // International Sociology. - First Published November 30, 2017
3. *Therborn G.* European Modernity and Beyond. The Trajectory of European Societies 1945-2000. – SAGE Publications, 1995. – 408 p.
4. *Tilly Ch.* Europe Transformed, 1945-2000 // The SAGE Handbook of European Studies/ Ed. By C.Rumford. SAGE, 2009.
5. *Андреєнкова А.В.* Межстрановые сравнительные исследования в социальных науках: методология, этапы развития, современное состояние\ \ Мир России, 2011. - № 3. – С.125-154.
6. *Генов Н.* Східна Європа як лабораторія соціальних наук \ \ Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2011, №2. – С.12-36.
7. *Головаха Є., Горбачик А.* Тенденції соціальних змін в Україні та Європі: за результатами “Європейського соціального дослідження” 2005–2007– 2009-2011. – К.: Інститут соціології

НАН України, 2012. – 119 с. - https://i-soc.com.ua/assets/files/library/european_social_survey_57911_ua.pdf

8. Черниш Н. Й. Українська соціологія у пошуках загальної теорії в умовах міждисциплінарності // Український соціум. - 2019, № 2 (69): 9–34. https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/9-34_No269_2019_ukr.pdf

10. Додаткові ресурси:

- International Sociology (SAGE journals) <https://journals.sagepub.com/loi/ISS>
- International Journal of Comparative Sociology (SAGE journals) <https://journals.sagepub.com/home/cos>
- Соціологія: теорія, методи, маркетинг \ Інститут соціології НАН України. - <http://stmm.in.ua/>
- Українське суспільство: соціологічний моніторинг. Інститут Соціології НАН України http://i-soc.com.ua/institute/el_library.php
- The European Social Survey (the ESS) <http://europeansocialsurvey.org/>
- Евразийский монитор - Система регулярных межстрановых опросов населения <http://www.eurasiamonitor.org/rus/>
- EuroBarometer http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm
- European Values Study (EVS) <http://www.europeanvaluesstudy.eu>
- Індекс людського розвитку ООН <http://hdr.undp.org/en/statistics/hdi/>
- Індекс трансформації Бертельсмана <http://www.bti-project.org/index/>
- Індекс сприйняття корупції <http://www.transparency.org/research/cpi/overview>
- Індекс управління Світового Банку http://info.worldbank.org/governance/wgi/sc_country.asp